

ZAKON O PRAVIMA DEMOBILISANIH BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se prava, uslovi i postupak za ostvarivanje prava demobilisanih branilaca (kao lica zaslužnih u odbrambeno-oslobodilačkom/domovinskom ratu), kao i prava, uslovi i postupak za ostvarivanje prava članova porodica demobilisanih branilaca.

Član 2.

Demobilisanim braniocem, u smislu ovog zakona, smatra se pripadnik Armije Republike Bosne i Hercegovine, Hrvatskog vijeća obrane i policije nadležnog organa unutrašnjih poslova (u daljnjem tekstu: Oružane snage), koji je učestvovao u pripremama za odbranu i odbrani Bosne i Hercegovine minimalno godinu dana neprekidno u periodu od 18.09.1991. do 23.12.1995. godine.

Demobilisanim braniocem dobrovoljcem smatra se i lice koje je maloljetno stupilo u OS R BiH, i sva druga lica koja nisu bili vojni obveznici.

Član 3.

Članovi porodice demobilisanog branioca, u smislu ovog zakona, su bračni partner i maloljetna djeca, kao i djeca koja se nalaze na redovnom školovanju a žive u zajedničkom domaćinstvu sa demobilisanim braniocem.

II - PRAVA DEMOBILISANIH BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

Član 4.

Demobilisani branioци i članovi njihovih porodica pod uslovima utvrđenim ovim zakonom imaju pravo na:

1. zdravstvenu zaštitu;
2. liječenje u drugom kantonu, liječenje u inostranstvu, banjsko i klimatsko liječenje, jednokratnu novčanu pomoć za liječenje, prednost u korištenju usluga zdravstvenih ustanova;
3. osiguranje povoljnijih uslova za zapošljavanje i prioritet pri zapošljavanju;
4. pomoć u slučaju smrti;
5. osnovno osiguranje;
6. pravo na prijevremeno povoljnije penzionisanje;
7. pravo na duži godišnji odmor po osnovu učešća u Oružanim snagama;
8. stambeno zbrinjavanje;
9. oslobađanje plaćanja naknade za pogodnost;
10. oslobađanje obaveze plaćanja naknade za dodijeljeno gradsko građevinsko zemljište i naknade za uređenje građevinskog zemljišta;
11. dodjela sredstava za održivi povratak;
12. pravo na besplatni priključak na infrastrukturne mreže (voda, električna energija, gas);
13. prednost pri smještaju u penzionerske domove i gerontološke centre;
14. osiguranje povoljnijih uslova školovanja;
15. pravo na izdavanje identifikacijske kartice demobilisanog branioca.

1. Zdravstvena zaštita

Član 5.

Lica iz člana 2. i 3. ovog zakona, ukoliko ne mogu ostvariti status osiguranog lica po propisima iz oblasti zdravstva ili kantonalnim propisima iz oblasti boračko-invalidske zaštite, ostvaruju to pravo po ovom zakonu.

Prava iz prethodnog stava mogu ostvariti lica iz člana 2. i 3. ovog zakona, pod uslovom da nemaju zdravstveno osiguranje, što se dokazuje uvjerenjem nadležnog Kantonalnog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Član 6.

Licima iz člana 2. i 3. ovog zakona se ne može obustaviti ili uskratiti korištenje kompletne zdravstvene zaštite, bez obzira da li je obaveznik uplate doprinosa za ova lica uplatio doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje.

Pod kompletnom zdravstvenom zaštitom iz prethodnog stava podrazumjeva se zdravstvena zaštita definisana članom 32. Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 30/97, 7/02, 70/08 i 48/11), koja se provodi kao primarna, specijalističko-konsultativna i bolnička zdravstvena zaštita.

Član 7.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije) je dužna u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti podzakonski provedbeni propis o načinu ostvarivanja prava iz člana 5. i 6. ovog zakona.

Član 8.

Demobilisani branioци i članovi njihovih porodica, povratnici u entitet Republiku Srpsku i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, imaju pravo na zdravstvenu zaštitu u skladu sa važećim zakonskim propisima koji regulišu prava povratnika.

Član 9.

Nezaposleni demobilisani branilac i članovi njegove porodice su oslobođeni plaćanja ličnog učešća u troškovima korištenja zdravstvene zaštite i nabavke ortopedskih pomagala (participacija).

Lično učešće u troškovima korištenja zdravstvene zaštite za nezaposlene demobilisane branioce snosi nadležno kantonalno ministarstvo.

2. Liječenje u drugom kantonu, liječenje u inostranstvu, banjско i klimatsko liječenje, jednokratna novčana pomoć za liječenje, prednost u korištenju usluga zdravstvenih ustanova

Član 10.

Federalno ministarstvo zdravstva će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti listu oboljenja prema kojoj će lica iz člana 2. ovog zakona moći da se liječe u javnim ustanovama na području Federacije, na osnovu vlastitog izbora.

Lica iz člana 2. ovog zakona, imaju pravo na naknadu troškova liječenja u inostranstvu ako je u pitanju oboljenje koje se ne može liječiti u Bosni i Hercegovini, kao i pravo na naknadu troškova prijevoza za odlazak na liječenje i povratak sa liječenja.

Troškove iz stava 2. ovog člana snosi kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja.

O nemogućnosti liječenja u BiH, potvrdu izdaje nadležna konzilijarna ljekarska komisija, koja na osnovu medicinske dokumentacije predlaže takvo liječenje.

Član 11.

Lica iz člana 2. ovog zakona imaju pravo na banjsko i klimatsko liječenje.

Preporuku za banjsko i klimatsko liječenje, na osnovu zahtjeva lica iz člana 2. ovog zakona, izdaje nadležni ljekar specijalista.

Pravo iz stava 1. ovog člana, ostvaruje se putem kantonalnog organa uprave nadležnog za boračko-invalidsku zaštitu.

U slučajevima kada demobilisani branilac nije u mogućnosti ostvariti pravo iz stava 1. ovog člana putem kantonalnog organa uprave nadležnog za boračko-invalidsku zaštitu, to pravo ostvaruje putem Federalnog ministarstva zdravstva.

Provedbeni propis o ostvarivanju ovog prava će donijeti Federalno ministarstvo zdravstva u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona.

Član 12.

Demobilisani branilac ima pravo na jednokratnu novčanu pomoć za plaćanje troškova liječenja.

Sredstva za ove namjene obezbijedit će se u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

Propise o realizaciji ovog prava donijet će Federalni ministar za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/Federalni ministar za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata (u daljem tekstu: federalni ministar) u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona.

Član 13.

Lica iz člana 2. ovog zakona imaju prednost pri ostvarivanju zdravstvenih usluga u zdravstvenim ustanovama, uključujući sve vrste dijagnostike (CT, MR i ostale laboratorijske pretrage).

Nadležne ustanove iz oblasti zdravstva dužne su u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona na vidnom mjestu istaći obavijest da lica iz člana 2. ovog zakona imaju prednost za pružanje usluga.

Federalni ministar je dužan u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti podzakonski provedbeni propis o načinu ostvarivanja prava iz ovog člana.

Član 14.

Demobilisani branilac ima pravo na troškove prijevoza radi liječenja u drugom kantonu u visini povratne autobusne karte, o čemu rješenje donosi nadležna općinska služba za boračko-invalidsku zaštitu po mjestu prebivališta demobilisanog branioca.

Novčana sredstva za finansiranje prava iz prethodnog stava će se obezbijediti u općinskom budžetu po prebivalištu demobilisanog branioca.

Član 15.

Lica iz člana 2. ovog zakona, kojima je dijagnosticiran PTSP, imaju pravo na besplatne lijekove za liječenje navedene bolesti.

Novčana sredstva za lijekove iz prethodnog stava će se obezbijediti u budžetu Federalnog ministarstva zdravstva.

Federalni ministar zdravstva je dužan u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti podzakonski provedbeni propis o načinu ostvarivanja prava iz ovog člana.

3. Osiguranje povoljnih uslova za zapošljavanje i prioritet pri zapošljavanju

Član 16.

Lica iz člana 2. ovog zakona imaju pravo na prednost prilikom zapošljavanja.

Federalni, kantonalni, gradski i općinski organi uprave i upravne organizacije, javne ustanove i javna preduzeća čiji su osnivači Federacija Bosne i Hercegovine, kanton, grad ili općina, dužni su prilikom prijema u radni odnos osigurati prednost licima iz člana 2. i 3. ovog zakona.

Obaveze iz prethodnog stava imaju i sva privredna društva i javna preduzeća u kojima država ima vlasnički udio.

Subjekti iz stava 2. i 3. ovog člana dužni su u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona uskladiti svoje akte i propise kojim se reguliše zapošljavanje sa ovim zakonom.

Član 17.

Federalni zavod za zapošljavanje i kantonalne službe za zapošljavanje su dužni svojim aktima propisati da prednost pri korištenju programa zapošljavanja, samozapošljavanja, obuke, prekvalifikacije i dokvalifikacije imaju lica iz člana 2. ovog zakona koja se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba.

Lica iz člana 2. ovog zakona, pod uslovom da su registrovani kao individualni poljoprivredni proizvođači, imaju prioritet pri dodjeli sredstava za podsticaje u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji prema federalnim, kantonalnim i općinskim propisima koji regulišu ovu oblast.

Član 18.

Nezaposleni demobilisani branilac koji prvi put prijavljuje obrt ili samostalnu djelatnost i nalazi se na birou za zapošljavanje poslednje 2 godine, obračunava i plaća doprinos na najnižu mjesečnu osnovicu koja je određena federalnim propisima za tu godinu, bez obzira na vrstu obrta i samostalne djelatnosti.

Član 19.

Svi pravni subjekti koji vrše dodjelu kredita za podsticanje samozapošljavanja ili razvijanja privredne djelatnosti su dužni demobilisanim braniocima osigurati prednost pri dodjeli kredita u cilju podsticaja samozapošljavanja ili razvijanja postojeće privredne djelatnosti.

Kamatna stopa iznosi najviše 2% za poljoprivrednu proizvodnju i do 4% za ostale djelatnosti.

Član 20.

Kantonalne vlade su dužne posebnim propisima utvrditi visinu novčanih sredstava za kreditiranje demobilisanih branioca, kriterije i postupak za dodjelu istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje prava na zapošljavanje i samozapošljavanje.

4. Pomoć u slučaju smrti

Član 21.

U slučaju smrti lica iz člana 2. ovog zakona, članovi porodice sa kojima je umrli živio u zajedničkom domaćinstvu u vrijeme smrti imaju pravo na troškove dženaze-sahrane, u visini prosječne neto plaće zaposlenih u Federaciji iz prethodne godine, ukoliko to pravo nisu ostvarili prema drugom propisu.

Sredstva iz st.1 ovog člana obezbijedit će se iz budžeta kantona.

Član 22.

Zahtjev za ostvarivanje ovog prava se podnosi općinskom organu po mjestu posljednjeg prebivališta demobilisanog branioca, a članovi porodice umrlog demobilisanog branioca koji žive u entitetu Republika Srpska i Brčko Distriktu zahtjev za ostvarivanje ovog prava podnose Federalnom ministarstvu za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/Federalnom ministarstvu za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo).

Novčana sredstva za troškove dženaze/sahrane u slučaju smrti demobilisanih branioca koji žive na području entiteta Republika Srpska i Distrikta Brčko obezbijedit će se u budžetu Federalnog ministarstva.

Federalno ministarstvo je dužno da najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donese instrukciju o načinu ostvarivanja ovog prava.

5. Osnovno osiguranje

Član 23.

Pravo na osnovno osiguranje ima demobilisani branilac stariji od 60 godina koji je u Oružanim snagama proveo najmanje godinu dana, ako on i članovi njegove porodice nemaju sredstava za izdržavanje i ako stalno žive i imaju prebivalište na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Pravo na osnovno osiguranje ima žena demobilisani branilac starija od 50 godina koja je u Oružanim snagama provela najmanje godinu dana, ako ona i članovi njene porodice nemaju sredstava za izdržavanje i ako stalno žive i imaju prebivalište na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Supruga umrlog demobilisanog branioca ima pravo na osnovno osiguranje kad navrši 55 godina života, pod istim uslovima kao i lica iz stava 1 i 2 .

Član 24.

Smatra se da lica iz člana 23. ovog zakona nemaju sredstava za izdržavanje ako niti jedno od njih:

1. nije u radnom odnosu,
2. ne obavlja samostalnu djelatnost ličnim radom,
3. nije uživalac domaće ili inostrane penzije,
4. nije korisnik mjesečnih novčanih primanja po federalnim i kantonalnim propisima,
5. nema drugih prihoda na osnovu izdavanja u zakup stambenih zgrada, poslovnih prostora i sl.
6. ne posjeduje odnosno ako nema u vlasništvu zemljište veće od 10 dunuma.

Član 25.

Iznos osnovnog osiguranja utvrđuje se u visini od 25% od prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH za prethodnu godinu.

Novčana sredstva za ostvarivanje i korištenje prava na osnovno osiguranje osigurat će se u Budžetu Federacije BiH.

Član 26.

O pravu na osnovno osiguranje u prvom stepenu rješava nadležna općinska služba za boračko-invalidsku zaštitu prema mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva.

Nadležna služba iz stava 1. ovog člana je dužna provjeriti i imovno stanje i radni angažman (rad na crno) podnosioca zahtjeva.

Rješenje kojim je priznato pravo na osnovno osiguranje podliježe reviziji.

Reviziju prvostepenih rješenja vrši Federalno ministarstvo u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta.

U postupku revizije Federalno ministarstvo može dati saglasnost na prvostepeno rješenje, može ga izmijeniti, poništiti, ukinuti i drugačije riješiti upravnu stvar ili vratiti prvostepenom organu na ponovni postupak.

Revizija odlaže izvršenje rješenja.

Član 27.

Žalba na prvostepeno rješenje može se izjaviti u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

Po žalbi izjavljenoj na prvostepeno rješenje rješava Federalno ministarstvo.

Žalbe odlaže izvršenje rješenja.

Protiv rješenja donesenog po žalbi, kao i protiv rješenja koje je doneseno u postupku revizije kojim je prvostepeno rješenje izmjenjeno, može se pokrenuti upravni spor.

Član 28.

Licima koja ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na osnovno osiguranje, to pravo pripada od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva.

Pravo na osnovno osiguranje prestaje u vrijeme napuštanja teritorije Bosne i Hercegovine u vremenu dužem od 90 dana, a povratkom u Bosnu i Hercegovinu, po zahtjevu stranke, nastavlja se isplata ostvarenog prava.

Korisnik prava osnovnog osiguranja dužan je u roku od 15 dana od dana nastanka promjene prijaviti svaku promjenu koja utiče na korištenje prava.

Korisnik prava je dužan prijaviti odlazak iz Bosne i Hercegovine.

Član 29.

Federalno ministarstvo će najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti instrukciju o načinu ostvarivanja prava na osnovno osiguranje.

6. Pravo na prijevremeno povoljnije penzionisanje

Član 30.

Demobilisani branilac ima pravo na prijevremeno povoljnije penzionisanje u skladu sa federalnim propisima o prijevremenom povoljnijem penzionisanju.

Svim demobilisanim braniocima koji su penzionisani po Zakonu o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica (Službene novine Federacije BiH, br. 61/06, 27/08 i 32/08), izvršit će se preračun penzije uzimajući u obzir i penzijski staž ostvaren u bivšim Republikama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Demobilisanim braniocima koji budu penzionisani, penzija će biti obračunata uzimajući u obzir i penzijski staž ostvaren u bivšim Republikama Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Demobilisani branilac ima pravo na dokup staža do 5 godina radi ostvarivanja prava na penziju.

7. Pravo na duži godišnji odmor po osnovu učešća u Oružanim snagama

Član 31.

Demobilisani branilac koji je u radnom odnosu ima pravo na uvećanje plaćenog godišnjeg odmora po osnovu učešća u Oružanim snagama.

Uvećani godišnji odmor iz prethodnog stava se određuje na slijedeći način:

- učešće u odbrambeno-oslobodilačkom/domovinskom ratu 12-18 mjeseci - 1 dan
- učešće u odbrambeno-oslobodilačkom/domovinskom rata 18-30 mjeseci - 2 dana
- učešće u odbrambeno-oslobodilačkom/domovinskom ratu više od 30 mjeseci - 3 dana

Svi poslodavci su dužni u roku od 90 dana stupanja na snagu ovog zakona u svojim pravilnicima odnosno statutima, propisati ostvarenje prava iz stava 1. ovog člana.

8. Stambeno zbrinjavanje

Član 32.

Demobilisani branioci koji nemaju stan ili kuću, niti koriste stan u svojstvu nosioca stanarskog prava imaju pravo na pomoć u rješavanju stambenog pitanja u skladu sa kantonalnim propisima, a prema sredstvima kantona predviđenim za te namjene.

Sredstva za ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana osiguravaju se u budžetu kantona.

Sredstva za ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana osiguravaju se u budžetu kantona na čijem području je povratnik u entitet Republika Srpska imao posljednje boravište, ili u budžetu kantona koji je najbliži mjestu prebivališta povratnika.

Član 33.

Demobilisani branioci imaju pravo na kreditna sredstva za opravku i sanaciju porodičnih stambenih objekata, opravku i sanaciju stanova, izgradnju novih porodičnih stambenih objekata i stanova, kupovinu stambenog objekta ili stana.

Novčana sredstva za ostvarivanje prava iz prethodnog stava osigurat će se putem Fondacije za pružanje pomoći u rješavanju stambenih pitanja pripadnika boračkih populacija.

Član 34.

Vlada kantona će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti poseban propis kojim će urediti kriterije za korištenja prava, vrstu, namjenu, visinu, postupak i uslove za dodjelu sredstava za rješavanje stambenih potreba, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje tog prava.

9. Oslobođanje obaveze plaćanja naknade za pogodnost

Član 35.

Lica iz člana 2. ovog zakona imaju pravo na oslobođanje troškova za plaćanje naknade za pogodnosti za izgradnju porodične stambene zgrade za vlastite potrebe netto građevinske površine do 200 m² kada prvi put rješavaju svoje stambeno pitanje.

Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na dogradnju, nadzidivanje, preuređenje krovišta i potkrovlja, pretvaranje zajedničkih prostorija i rekonstrukciju kojom se povećava dotadašnja površina do 100 m² netto građevinske površine.

Član 36.

Lica iz člana 2. ovog zakona imaju pravo na oslobođanje troškova za plaćanje naknade za pogodnosti i naknade za uređenje građevinskog zemljišta za izgradnju poslovnog prostora netto građevinske površine do 100 m².

10. Oslobođanje obaveze plaćanja naknade za dodijeljeno gradsko građevinsko zemljište i naknade za uređenje građevinskog zemljišta

Član 37.

Lica iz člana 2. ovog zakona kada prvi put rješavaju svoje stambeno pitanje imaju pravo na oslobođanje naknade za dodijeljeno građevinsko zemljište i naknade za uređenje građevinskog zemljišta u svrhu izgradnje individualnog stambenog objekta za vlastite potrebe, površine do 400 m².

Općine su dužne da svojom odlukom o građevinskom zemljištu oslobode lica iz čl. 2. ovog zakona od obaveze plaćanja naknada iz stava 1. ovog člana.

Član 38.

Općine će svojim propisima urediti uslove, način i postupak za ostvarivanje prava iz čl. 35., 36. i 37. ovog zakona u roku od 60 dana od dana stupanju na snagu ovog zakona.

11. Dodjela sredstava za održivi povratak

Član 39.

Lica iz člana 2. ovog zakona, koja su ostvarila povratak u mjesta u kojima su imali prebivalište, odnosno boravište prije početka agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu, u svrhu obezbjeđenja uvjeta za održivi povratak u istom, imaju prednost pri dodjeli sredstava za održivi povratak.

Član 40.

Pravo iz člana 37. ovog zakona nemaju lica koja su izvan svog prijeratnog mjesta prebivališta riješila svoje stambeno pitanje.

Član 41.

Sredstva za ostvarivanje prava iz člana 39. će se obezbijediti u kantonalnim budžetima i budžetu Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, koji su dužni da posebnim propisom uredi vrstu i visinu ovih sredstava, kriterije za korištenje prava, način realizacije, postupak i uvjete pod kojima se sredstva za održivi povratak dodjeljuju, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje prava.

12. Pravo na besplatni priključak na infrastrukturne mreže (voda, električna energija, gas)

Član 42.

Pravo na besplatni priključak na infrastrukturne mreže (voda, električna energija, gas), imaju lica iz člana 2. ovog zakona, pod uvjetom da stambeno pitanje rješavaju prvi put i da stambeni objekat posjeduje elektroenergetsku saglasnost, odnosno adekvatnu saglasnost drugih javnih preduzeća.

Lica iz člana 2. ovog zakona, imaju pravo da stambeni objekat besplatno priključe na vodovodnu i kanizacionu mrežu, monofazni priključak (dužine kabla do 50 m) na elektrodistributivnu mrežu i gasovodnu mrežu pod uvjetima iz stava 1. ovog člana.

Prava iz st.1. i 2. ovog člana idu na teret nadležnih javnih preduzeća.

13. Prednost pri smještaju u penzionerske domove i gerontološke centre

Član 43.

Demobilisani branioци imaju apsolutnu prednost prilikom smještaja u sve javne ustanove koje se bave smještajem starih i iznemoglih osoba, a čiji je osnivač Federacija BiH, kantoni, gradovi i općine, ukoliko nemaju članova porodice koji su po Porodičnom zakonu Federacije BiH dužni da ih izdržavaju.

Lica iz člana 2. ovog zakona, imaju pravo na subvencioniranje troškova smještaja u penzionerske domove i gerontološke centre u visini od 50%.

Sredstva za subvencioniranje, obezbijedit će se iz federalnog budžeta putem Federalnog ministarstva rada i socijalne politike

14. Osiguranje povoljnijih uslova školovanja

Član 44.

Djeca demobilisanih branilaca, pod uslovom da su ispunili bodovni minimum, odnosno da su zadovoljili na prijemnom ispitu, imaju prednost pri upisu u javne srednjoškolske i visokoškolske ustanove.

Član 45.

Djeci nezaposlenih demobilisanih branilaca koji nemaju sredstava za izdržavanje prema podacima Centra za socijalni rad, osigurat će se besplatni udžbenici za vrijeme obaveznog školovanje.

Novčana sredstva za potrebe iz prethodnog stava će se obezbijediti u budžetu Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Član 46.

Za vrijeme redovnog školovanja na visokoškolskim ustanovama djeca nezaposlenih demobilisanih branilaca, koji nemaju sredstava za izdržavanje prema podacima Centra za socijalni rad, imaju pravo na sufinansiranje troškova upisa u novu školsku/studijsku godinu, u visini 50% novčanih sredstava.

Novčana sredstva za potrebe iz prethodnog stava će se obezbijediti u budžetu Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Član 47.

Djeca demobilisanih branilaca imaju prednost pri dodjeli stipendija i prednost pri smještaju u đačke i studentske domove u skladu sa kriterijima utvrđenim kantonalnim propisima kojima se regulišu ova prava.

15. Pravo na izdavanje identifikacijske kartice demobilisanog branioca

Član 48.

Lica iz člana 2. ovog zakona imaju pravo na izdavanje identifikacijske kartice demobilisanog branioca, koju izdaje Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/Federalno ministarstvo za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata. Identifikaciona kartica će biti izdata na osnovu podataka iz Jedinstvenog registra branilaca.

U slučaju smrti lica iz člana 2. Zakona, pravo na izdavanje identifikacijske kartice ima član porodice demobilisanog branioca iz člana 3. Zakona.

Član 49.

Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata/Federalno ministarstvo za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata će u roku u roku od šest (6) mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Pravilnik o uslovima, načinu i postupku izdavanja identifikacione kartice.

III - KAZNE NE ODREDBE

Član 50.

Novčanom kaznom od 3.000, 00 KM od 10 000 KM kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u organu uprave, ustanovi ili javnom preduzeću, ako:

1. korisniku suprotno odredbama ovog zakona uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju;
2. omogući korištenje prava licu kojem ne pripada pravo prema ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obimu;
3. ne omogući ostvarivanje uvida u upravno rješavanje, ne dostavi potrebne podatke, spise i obavještenja na zahtjev nadležnog ministarstva ili inspekcije;
4. postupa suprotno odredbi člana 5.,6.,9.,13.;
5. postupanje suprotno odredbi člana 14. Zakona;
6. postupanje suprotno odredbi člana 15. Zakona;
7. postupanje suprotno odredbi člana 16.,17.19.20. Zakona;
8. postupanje suprotno odredbi člana 28,30,31.,42.,43.,44.,45.,46.,47. Zakona.

Novčanom kaznom od 15.000, 00 KM kaznit će se pravno lice za prekršaje iz stava 1. ovog člana.

Novčanom kaznom od 1.500, 00 KM bit će kažnjeno lice iz čl. 2. i 3. koje na osnovu lažne isprave, lažnog svjedočenja ili na bilo koji drugi nedozvoljen način svojim djelovanjem ostvari pravo prema ovom zakonu koje mu ne pripada.

Lice iz čl. 2. i 3. ovog zakona kome je isplaćeno novčano primanje koje mu ne pripada dužno je vratiti primljeni iznos.

IV-PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51.

Osim prava propisanih ovim zakonom kantoni svojim propisima mogu urediti i druga prava demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica kako po vrsti tako i po obimu prava.

Član 52.

U postupku za ostvarivanje prava na osnovu ovog zakona primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br.: 2/98 i 48/99), ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Član 53.

Nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Federalno ministarstvo putem svoje inspekcije.

Član 54.

Federalni ministar će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti provedbene propise za primjenu Zakona.

Član 55.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDNACRTA ZAKONA O PRAVIMA DEMOBILISANIH BRANILACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

I-USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica, sadržan je u članu III 2.e), u vezi sa članom III 3 (3), Ustava Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH”, broj: 1/94), prema kome Federalna vlast, kada se radi o zakonima i drugim propisima koji su obavezujući na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine, ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone iz oblasti socijalne politike.

Dakle, imajući u vidu citiranu ustavnu odredbu, federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone i druge propise koji su obavezujući na području cijele Federacije, svake od propisanih zajedničkih nadležnosti i bez prethodne saglasnosti kantona.

II- RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakonom o prestanku važenja Zakona o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", br. 9/10) sa 30.04.2010.godine prestala je primjena odredaba Zakona o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije BiH", br. 61/06, 27/08 i 32/08) koje se odnose na mjesečne novčane naknade, kao i na dopunska prava kao što su prava na profesionalnu rehabilitaciju, pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na stambeno zbrinjavanje, školovanje i sl.. Vlada Federacije BiH se opredijelila da uputi u parlamentarnu proceduru Nacrt zakona o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica. Ovim Nacrtom zakona uređuje se pravo na prednost i pomoć u zapošljavanju pripadnika branilačkih populacija, ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu i rehabilitaciju, pravo na rješavanje stambenog pitanja, pravo na osnovno osiguranje, prednost prilikom upisa u obrazovne ustanove, pravo na dokup staža, pravo na penzionisanje uz priznavanje staža ostvarenog u bivšim republikama SFRJ i druga prava.

III-OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI ZAKONA

Članom 1. propisano je da se ovim zakonom uređuju prava, uslovi i postupak za ostvarivanje prava demobilisanog branioca i članova porodica demobilisanih branilaca.

Članom 2. date su definicije ko se smatra demobilisanim braniocem, demobilisanim braniocem maloljetnim dobrovoljcem. Ovdje je definisan pojam dobrovoljca s namjerom da se naglasi učešće u odbrani osoba koje nisu bile vojni obveznici (bilo da su maloljetni ili da su bili u godinama kad više nisu bili vojni obveznici), a dali su značajan doprinos u odbrani R BiH samim tim što su se kao takvi stavili u funkciju odbrane.

Članom 3. propisano je ko se smatra članom porodice demobilisanog branioca. U odnosu na Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica ovdje je data uža definicija koja podrazumijeva samo bračnog partnera, maloljetnu djecu i djecu na redovnom školovanju koja žive u zajedničkom domaćinstvu sa demobilisanim braniocem.

Članom 5. propisano je pravo na zdravstvenu zaštitu za demobilisane branioce i članove njihove porodice ukoliko to pravo nisu ostvarili po drugim propisima.

Članom 6. propisano je da se licima iz člana 2. i 3. ne može obustaviti ili uskratiti korištenje kompletne zdravstvene zaštite. U situacijama gdje zaposlenom demobilisanom braniocu poslodavac ne uplaćuje doprinose za zdravstveno osiguranje mora se ovjeriti zdravstvena knjižica jer problem neplaćanja doprinosa je formalno problem između Zavoda za zdravstveno osiguranje i obveznika doprinosa tj. poslodavaca. Zavodi zdravstvene zaštite su dužni ovjeriti knjižice i voditi postupke za naplatu neuplaćenih doprinosa. U praksi Zavodi su otišli, u njima lakše, ali nezakonito ponašanje. Ne utjeruju naplaćivanje doprinosa, a osporavaju ovjeravanje knjižica.

Ostala pitanja u ostvarivanju ovog prava bit će rješena podzakonskim aktom Vlade Federacije BiH.

Članom 8. propisan je vid zdravstvene zaštite demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica povratnika u entitet Republiku Srpsku i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine u skladu sa važećim propisima koji regulišu prava povratnika.

Članom 9. propisano je da su nezaposleni demobilisani branioci i članovi njihove porodice oslobođeni plaćanja ličnog učešća u troškovima korištenja zdravstvene zaštite.

Članom 10. i 11. propisano je pravo liječenja u drugom kantonu, kao i pravo na liječenje u inostranstvu i pravo na banjsko i klimatsko liječenje

Članom 12. propisano je pravo na jednokratnu novčanu pomoć za plaćanje troškova liječenja. Ovim članom se ozakonjuje dosadašnja praksa dodjeljivanja jednokratnih novčanih pomoći za troškove liječenja pripadnicima boračke populacije i članovima njihovih porodica. Statistički podaci govore da lica na koja se odnosi ovaj član imaju veliku potrebu za ovim sredstvima jer se iz godine u godinu povećava broj podnesenih zahtjeva sa povećanim brojem slučajeva teških oboljenja (karcinomi, leukemije, šećerne bolesti i dr.).

Članom 13. propisana je prednost demobilisanim braniocima pri ostvarivanju zdravstvenih usluga u zdravstvenim ustanovama, uključujući sve vrste dijagnostike. U odnosu na dosadašnju praksu, federalni ministar će u roku od 30 dana donijeti podzakonski provedbeni propis o načinu ostvarivanja ovoga prava. Ovo zbog toga što su ova prava zajedno sa obavijestima istaknutim na vidnim mjestima predstavljala samo formalnu stranu koja najčešće nisu poštovana, jer nadležni nisu svojim propisima obezbijedili provođenje ovog prava kao prednosti.

Članom 14. propisano je pravo na naknadu troškova prijevoza radi liječenja u drugom kantonu.

Članom 15. propisano je da demobilisani branioci kojima je dijagnosticiran PTSP imaju pravo na besplatne lijekove za liječenje.

Članom 16. propisana je prednost demobilisanih branilaca prilikom zapošljavanja. Uz ovaj član propisane su najstrožije kaznene odredbe, a sve sa ciljem obezbijeđivanja provođenja ovog prava, jer je i dosadašnja praksa pokazala da su nadležni nastojali na svaki mogući način zaobići ovu odredbu. Prema stavu 4. ovog člana nadležni su dužni uskladiti svoje akte kojima regulišu zapošljavanje sa ovim Zakonom u cilju obezbijeđivanja prednosti pri zapošljavanju demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica. Obzirom da se radi o prednosti pod jednakim uslovima, podzakonskim aktom će biti neophodno utvrditi koji su to zajednički uslovi koje kandidati trebaju da ispune da bi se moglo realizovati predviđeno pravo.

Članom 17. propisano je da demobilisani branioci imaju prednost pri korištenju programa zapošljavanja, samozapošljavanja, obuke, prekvalifikacije i dokvalifikacije, kao i prioritet pri dodjeli sredstava za podsticaje u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji prema federalnim i kantonalnim propisima koji regulišu ovu oblast.

Članom 18. propisana je obaveza plaćanja minimalne stope doprinosa na minimalnu osnovicu određenu po federalnim propisima nezaposlenom demobilisanom braniocu koji prvi put prijavljuje obrt ili samostalnu djelatnost i nalazi se na birou za zapošljavanje posljednjih 2 godine.

Članom 19. propisana je prednost pri dodjeli kredita u cilju podsticaja samozapošljavanja ili razvijanja postojeće privredne djelatnosti, kao i visina kamate koja može iznositi najviše 2% za poljoprivredu porizvodnju i do 4% za ostale djelatnosti.

Članom 20. propisana je obaveza kantonalnih vlada da posebnim propisima utvrde visinu novčanih sredstava za kreditiranje demobilisanih branilaca, kao i kriterije i postupak za dodjelu istih, kao i ostala pitanja od značaja za ostvarivanje ovog prava.

Članom 21. propisano je da članovi porodice umrlog demobilisanog branioca sa kojima je živio u zajedničkom domaćinstvu u vrijeme smrti imaju pravo na troškove dženaze-sahrane u visini neto plaće zaposlenih u Federaciji iz prethodne godine, ukoliko to pravo nisu ostvarili prema drugom propisu, kao i da će se sredstava obezbijediti iz sredstava budžeta kantona

Članom 22. propisan je način ostvarivanja prava na troškove sahrane/dženaze za demobilisane braniocima koji žive u drugom entitetu i Distriktu Brčko BiH.

Članom 23. propisani su uslovi za ostvarivanje prava na osnovno osiguranje demobilisanog branioca starijeg od 60 godine života, zatim pravo na osnovno osiguranje žene-demobilisanog

branioca starije od 50 godine života, kao i pravo supruge umrlog demobilisanog branioca na osnovno osiguranje kad navrší 55 godina života. Osnovno osiguranje je propisano kao jedan od načina za rješavanje egzistencijalnih pitanja demobilisanih branilaca koji nemaju nikakvih sredstava za život pod uslovima propisanim u Zakonu.

Članom 24. do člana 29. propisan je postupak ostvarivanja prava na osnovno osiguranje po ovom Zakonu.

Članom 30. propisano je pravo demobilisanog branioca na prijevremeno povoljnije penzionisanje u skladu sa federalnim propisima. Rješeno je pitanje srazmjernih penzija demobilisanih branilaca penzionisanih po ranijem Zakonu o pravima demobilisanih branilaca i onih koji će se penzionisati, te pravo demobilisanog branioca na dokup staža do 5 godina radi ostvarivanja prava na penziju. Kod tzv. srazmjernih penzija penzionisanim demobilisanim braniocima nije uziman u obzir staž ostvaren u Republikama bivše SFRJ tako da smo imali penzije 8,15,50 KM i sl.. Ovdje se propisuje obaveza Federalnom Zavodu PIO/MIO da za penzionisane demobilisane branioce izvrše preračun penzije uzimajući u obzir staž ostvaren u Republikama bivše SFRJ i da prilikom penzionisanja novih demobilisanih branilaca moraju uzeti u obzir i staž iz bivših Republika SFRJ. Kod otkupa staža ovdje je propisana pravna mogućnost da demobilisani branilac lično može izvršiti dokup staža do 5 godina. Ova pravna forma u postojećem pravnom sistemu dosad nije postojala, a procjena je da će značajan broj demobilisanih branilaca moći riješiti svoj status tj. penzionisati se koristeći ovaj pravni institut.

Članom 31. propisano je pravo demobilisanog branioca koji je u radnom odnosu na uvećanje plaćenog godišnjeg odmora po osnovu učešća u Oružanim snagama.

Članom 32. do člana 34. propisano je pravo na pomoć u rješavanju stambenog pitanja.

Članom 35. propisano je da demobilisani branioci imaju pravo na oslobađanje troškova plaćanja naknade za pogodnosti za izgradnju porodične stambene zgrade.

Članom 36. propisano je da demobilisani branioci imaju pravo na oslobađanje troškova plaćanja naknade za pogodnosti i naknade za uređenje građevinskog zemljišta za izgradnju poslovnog prostora netto građevinske površine do 100 m².

Članom 37. propisano je pravo na oslobađanje naknade od strane općine demobilisanim braniocima za dodijeljeno građevinsko zemljište i naknade za uređeno građevinskog zemljišta u svrhu izgradnje individualnog stambenog objekta za vlastite potrebe površine do 400 m².

Članom 39. do člana 41. propisana je prednost demobilisanim braniocima povratnicima u prijeratno prebivalište pri dodjeli sredstava za održivi povratak.

Članom 42. propisano je pravo demobilisanim braniocima na besplatan priključak na infrastrukturne mreže uz uslov da prvi put rješavaju stambeno pitanje i da to pravo ide na teret nadležnih javnih preduzeća.

Članom 43. propisano je pravo demobilisanim braniocima na apsolutnu prednost prilikom smještaja u penzionerske i gerontološke centre.

Članom 44. do člana 47. propisane su pogodnosti za porodice demobilisanih branilaca u srednjoškolskom i visokoškolskom obrazovanju. Ovom odredbom se ujednačavaju prava djece demobilisanih branilaca u sistemu obrazovanja, jer su do sada postojala različita rješenja po kantonima.

Članom 48. i članom 49. propisano je pravo na izdavanje identifikacione kartice demobilisanog branioca kao jedinog načina legitimisanja demobilisanog branioca i članova njegove porodice, a na osnovu podataka iz Jedinistvenog registra branilaca.

Članom 50. propisane su kaznene odredbe. U Zakonu o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica koji je stavljen van snage i u Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine FBiH“, broj: 33/04, 56/05, 70/07 i 9/10) nisu propisivane kaznene odredbe. U ovom Zakonu propisivanje kaznenih odredbi u najstrožijoj formi nastoji se osigurati primjena propisa. Dosadašnja praksa je predviđala propisivanje prava ali bez kaznenih odredbi. To je bilo ostavljeno na volju odgovornih lica. Sada sistemom kontrole putem inspekcije ministarstva i podnošenje prekršajnih prijava sudovima za prekršaje omogućuje se kažnjavanje za neizvršavanje propisanih obaveza.

Članom 51. propisano je da osim prava propisanih ovim zakonom kantoni svojim propisima mogu urediti i druga prava demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica kako po vrsti tako i po obimu prava.

Članom 52. propisano je da se u postupku za ostvarivanje prava na osnovu ovog zakona primjenjuju odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Članom 53. propisano je da nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Federalno ministarstvo za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata putem svoje inspekcije.

Članom 54. propisana je obaveza federalnog ministra da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donese provedbene propise za primjenu Zakona.

Članom 55. propisano je da ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

IV.FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PROVEDBU OVOG ZAKONA

Zakon o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica propisuje ostvarivanje prava na tri nivoa vlasti (općina, kanton, Federacija).

Za provođenje ovog Zakona neophodna su finansijska sredstva u iznosu od 17.000.000,00 KM na godišnjem nivou iz federalnog Budžeta.

Kad se tiče prava koja su predviđena da se finansiraju na kantonalnom nivou, u većem broju kantona ona su obuhvaćena Zakonima o dopunskim pravima za koja se u kantonalnim budžetima planiraju sredstva redovno.

Na općinskom nivou su predviđena subvencioniranja prava demobilisanih branilaca predviđena ovim Zakonom, a troškove subvencioniranja će snositi kantoni. I ova prava su uglavnom obuhvaćena kantonalnim zakonima o dopunskim pravima.

Većina prava predviđenih ovim Zakonom finansiraju se na većem broju kantona. Ovim Zakonom pokušavamo obezbijediti finansiranje ovih prava na svim kantonima radi ujednačavanja prava demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica.

